

KÖNYV KÖNYVTÁR KÖNYVTÁROS

A Magyar Kultúra Napja alkalmából
2006. január 20-án **dr. Bozóki András** miniszter
és **Koncz Erika** helyettes államtitkár

BIBLIOTÉKA EMLÉKÉREM-DÍJAT adományozott

- dr. Arató Antalnak**, a székesfehérvári Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár címzetes igazgatójának az elmúlt 25 évben végzett kiemelkedő szakmai és intézményvezetői munkájának elismeréseként;
- dr. Domsa Károlynénak**, az MTA Könyvtára főigazgató-helyettesének kiemelkedő szakmai munkásságáért, az MTA Könyvtára vezetőjeként végzett tevékenységéért;
- dr. Hopp Győzőnének**, az OSZK osztályvezetőjének a kötelespéldány-szolgálat osztályvezetőjeként végzett kiemelkedő szakmai munkájáért;
- Hubay Lászlónak**, a miskolci II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár nyugalmazott igazgatójának Borsod-Abaúj-Zemplén megye könyvtárügyéért végzett kiemelkedő szakmai munkájáért;
- dr. Kiss Józsefnének**, a miskolci Városi Könyvtár igazgatójának a városi könyvtári hálózat fejlesztéséért és helyismereti tevékenységéért;
- Ormosi Anikónak**, a soproni Nyugat-Magyarországi Egyetem Központi Könyvtára munkatársának, az egyetemi oktatást segítő elkötelezett könyvtárosi tevékenységéért;
- dr. Pataki Miklósnének**, az egri Bródy Sándor Megyei és Városi Könyvtár osztályvezetőjének a könyvtár olvasószolgálatában végzett több évtizedes kiemelkedő munkájáért, a város életében végzett kulturális tevékenységéért;
- Sóron Lászlónak**, a FSZEK főigazgató-helyettesének a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár szervezeti és szakmai megújításában végzett munkájáért;
- Tóth Istvánnének**, az OPKM főigazgató-helyettesének az Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum szakmai irányításában végzett eredményes tevékenységéért és magas színvonalú oktatói munkásságáért;
- dr. Vasas Líviának**, a Semmelweis Egyetem Központi Könyvtára főigazgatójának a magyar orvosi könyvtárügyért végzett kiemelkedő tevékenységéért.

A kitüntetetteknek szívből gratulálunk!

KÖNYV, KÖNYVTÁR, KÖNYVTÁROS

15. évfolyam 2. szám

2006. február

Tartalom

Könyvtárpolitika

- Mezey László Miklós–Vajda Kornél:** „felértékelődött a közgyűjtemények szerepe” Beszélgetés Skaliczki Judittal, a NKÖM Könyvtári Főosztálya vezetőjével 3
- Ládi László:** Digitalizálás a könyvtárakban 9

Fórum

- Hangodi Ágnes:** Beszámoló a könyvtáros etikai kódexet előkészítő munkabizottság munkájáról 16

Műhelykérdések

- Pegán Anita:** Nyíregyházán januárban 26
- Zselinszky Lászlóné:** Megőrizve megújulni 32
- Elekes Eduárdné:** Ajánlás a Magyarországi Németek Országos Önkormányzata Kulturális Bizottságának 35
- Arató Antal:** Könyvtárávató Jászberényben 38

Konferenciák

- Bada Zoltán:** „Nemzetiségeinkről a kulturális örökség digitalizált megőrzésében” 42

Memento

- Lukáts János:** Kovács Máté 49

Perszonália

- Sonnevend Péter:** Rózsa György (1922–2005) 53
- Fischerné Dárdai Ágnes:** Rúzsás Lajosné Faluhelyi Veronika (1918–2005) 55

Könyv

- Fejezetek Szabolcs-Szatmár-Bereg megye könyvtártörténetéből 58

From the contents

Interview with the Head of the Library Department at the Hungarian Ministry of Cultural Heritage, Judit Skaliczki (3);
Ágnes Hangodi: Report on the activities of the working committee preparing the code of ethics for librarians (16)

Cikkeink szerzői

Arató Antal, a székesszéchenyvári Vörösmarty Mihály Megyei Könyvtár c. igazgatója; *Bada Zoltán*, az Országos Idegennyelvű Könyvtár munkatársa; *Elekes Eduárdné*, a szekszárdi Illyés Gyula Megyei Könyvtár ny. igazgatója; *Fischerné Dárdai Ágnes*, a Pécsi Tudományegyetem Könyvtárának főigazgatója; *Hangodi Ágnes*, a Könyvtári Intézet osztályvezetője; *Ládi László*, a Könyvtári Intézet munkatársa; *Lukáts János*, író; *Pegán Anita*, az Országgyűlési Könyvtár osztályvezetője; *Sonnevend Péter*, a Kaposvári Egyetem tanára, könyvtárigazgató; *Zselinszky Lászlóné*, a nyíregyházi Móricz Zsigmond Megyei és Városi Könyvtár munkatársa

Szerkesztőbizottság:

Bartos Éva (elnök)

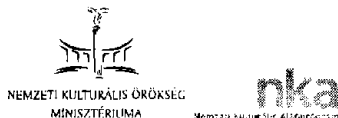
**Biczák Péter, Borostyániné Rákóczi Mária, Győri Erzsébet,
Kenyéri Kornélia, Poprády Géza**

Szerkesztik:

Mezey László Miklós és Vajda Kornél

A szerkesztőség címe: 1827 Budapest, I. Budavári Palota F épület – Telefon: 224-3791; E-mail: 3k@oszk.hu;
Internet: www.ki.oszk.hu/3k
Közreadja: a Könyvtári Intézet
Felelős kiadó: **Bartos Éva**, a Könyvtári Intézet igazgatója
Technikai szerkesztő: **Korpás István**
Nyomta az AKAPRINT Nyomdaipari Kft., Budapest
Felelős vezető: **Freier László**
Terjedelem: 5.7 A/5 kiadói ív.

Lapunk megjelenését támogatta a
Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma
Nemzeti Kulturális Alapprogram

Terjeszti a Könyvtári Intézet
Előfizetési díj 1 évre 4440 forint. Egy szám ára 370 forint
HU-ISSN 1216-6804

„felértékelődött a közgyűjtemények szerepe”

Beszélgetés Skaliczki Judittal,
a NKÖM Könyvtári Főosztálya vezetőjével

– *Immár másfél esztendeje, 2004 márciusa óta főosztály a NKÖM Könyvtári Osztálya. Mi tette lehetővé az előrelépést, a rangemelkedést?*

– Úgy gondolom, több oka is van. Egyrészt egy egész Európában megfigyelhető trend érvényesülése, másrészt egy intézményi struktúraváltás szükségessége.

Az elmúlt évtizedben felértékelődött a közgyűjtemények szerepe. Az Európai Unió 1992. évi Maastrichti Szerződésének 152. cikkelye a kulturális örökség védelmének fontosságáról szól. A kulturális örökségünket pedig a közgyűjtemények, azaz a könyvtárak, a múzeumok és a levéltárak őrzik. Nyilvánvaló, hogy az őrzés a szolgáltatás alapfeltétele, azért kell értékeinket megőrizni, hogy az utódaink is tudjanak róluk, illetve, hogy a későbbi időkben is lehessen szolgáltatni őket a szükséges dokumentumvédelmi intézkedések megtartása mellett. Kulturális értékeink jelenlegi és jövőbeli megismerhetőségének a mai könyvtári, múzeumi gyűjtemények az alapjai.

Az ágazati irányítás területén igen régóta felemás helyzetet teremtett a kulturális tárca intézményi struktúrája, amelyben a közművelődéssel kapcsolatos irányítási ügyeket főosztályi szinten, a könyvtári, múzeumi és levéltáriakat pedig osztály szinten intézték. Most helyreállt a rend, hiszen mindegyik közgyűjteményi terület főosztályi szerkezetben dolgozik.

– *Mit jelent konkrétan a napi munka szintjén a főosztályi keretek közötti munka?*

– Bizony nagyon sok időt töltök különböző adminisztratív ügyekkel a megváltozott szerep miatt. Egyrészt több értekezleten, megbeszélésen veszek részt mind a saját tárcámnál, mind más minisztériumokban, intézményekben. Ezek az értekezletek más szintűek, mint addig voltak, „rövidebb” az út a minisztériumok legfelső vezetéséig. Főosztályvezetőként a pénzügyi területen is van kötelezettségvállalásom, így minden, a főosztályról kimenő „pénzes” aktát alá kell írni (egy akta esetében ez általában nyolc–tíz aláírás), és annyi akta van, amennyi könyvtár az adott támogatásból (pl. ODR), vagy az adott pályázatból (érdekeltségnövelő, könyvtárpártoló, minőségi, esélyteremtés stb.) nyert. Azért sietve mondom, hogy ha a könyvtárak támogatása ezen múlna, szívesen aláírnék több tízszer ennyi ügyiratot is! Az én munkám mellett természetesen – ezzel egyenes arányban – megszorozódott a munkatársaim elvégzendő feladatainak a száma is. Szóval, mindenképpen több munkát jelent a főosztállyá válás, de hát mindannyian azért vagyunk itt, hogy dolgozzunk, lehetőség szerint hatékonyan és jól.

– *Milyen problémák, mely kérdések állnak most a hazai könyvtárügy homlokterében?*

– Az első a stratégiai célok megvalósítása. Most készült el egy összegzés a stratégiai ciklus félidejéről, és örömmel mondhatom, hogy időarányosan jól állunk a kijelölt feladatok megvalósításában. Legtöbbet a kisteleplülések könyvtári ellátásában, a minőségügyben, a képzés szerkezetével kapcsolatos átalakításában, az érdekeink megóvásában és az eddiginél erőteljesebb PR-munkában tettünk.

Amikor azt mondom, hogy tettünk, a főosztály munkatársain kívül a stratégiai munkabizottságok munkáira gondolok. Örömmel mondom, hogy egy-egy munkabizottságban a tagok mellett sok külső szakértő is dolgozik; szóval, sok könyvtárost sikerült bevonni közös ügyeink alakításába. Jelentős eredménynek tartom, hogy három, a Belügyminisztérium által alkotott kormányrendeletben megjelenik a kistérségi társulás támogató feladatai között a kisteleplülések könyvtári ellátása. Az elmúlt időszakban ehhez több száz millió forintos pályázati támogatás társult. Kísérleti projektként megkezdtük a minőségalapú szakfelügyeletet a városi könyvtárakban, ezt 2006-ban folytatjuk, kiegészítve az egyházi, a múzeumi és a felsőoktatási könyvtárak egy-egy kisebb csoportjával. A „Minőségfejlesztés 21” című projekt keretében különböző típusú könyvtárak végeznek olyan elméleti és gyakorlati munkákat, amelyek majd a minőségfejlesztés és -biztosítás könyvtári meghonosítását eredményezik, és útmutatásul szolgálnak más könyvtárak számára is. Folytatunk a követő jogszabályok megalkotását, most jelent meg a muzeális dokumentumok nyilvántartásáról és védelméről szóló jogszabály. Az állami támogatás segítségével elértük, hogy a legtöbb ODR-ben szolgáltató könyvtár MOKKA-kompatibilis könyvtári integrált rendszerrel rendelkezzen. Az OSZK koordináló szerepe mellett elkészült a könyvtári digitalizálási stratégiai terv előkészítő anyaga – ezúton is köszönöm a szakmai szervezetek véleményeit –, megállapodtunk a fejlesztendő kulcsterületekben. Jó néhány hónapunk van arra, hogy a kidolgozott stratégia a II. Nemzeti Fejlesztési Tervben benne legyen, és tudjuk, hogy ez finanszírozási forrást jelent. A könyvtáros szakma presztízse szempontjából igen nagy jelentőségű, hogy elkészült az etikai kódex. És elkészült egy igen alapos helyzetfelmérés és fejlesztési koncepció a hátrányos helyzetűek egységes könyvtári ellátásáról is. Az év első negyedében visszük miniszteri értekezletre, hogy a 2006. évi költségvetési tárgyalásoknál már figyelembe lehessen venni. Mindkét dokumentum létrehozásában, illetve az utóbbi kidolgozásában nagy szerepe volt a Könyvtári Intézetnek. Ezek az eredmények.

– *És a gondok?*

– Igen, azok is vannak. Komoly harcot kellett vívni, hogy a kulturális területen megcsappant pénzeszközök ne tegyék lehetetlenné a könyvtári területet, és folytathassuk a megkezdett munkákat. Az MKE, az IKSZ és a KKDSZ elnökei segítettek ezt az érdekérvényesítő munkát, mind a minisztériumban, mind a képviselőknél. Tehát az egyik legnagyobb gondunk – változatlanul – a pénzihiány.

Másik, az egész társadalmat érintő nagy probléma, hogy megváltozott a világban az olvasás szerepe. Egyre kevesebben olvasnak, ha egyáltalán tudnak olvasni. Az információs technológia hihetetlen fejlesztése kiszorítja – valóban kiszorítja? – a hagyományos olvasást. Úgy látom, hogy érdemi elemzések, tudományos megközelítések helyett indulatok csapnak össze a kérdésben, az pedig sehová sem vezet.

Egyértelmű, hogy vissza kell szerezni az olvasás presztízsét; művelt, olvasott emberek kelljenek. Ez azonban nem vezethet olyan polarizálódáshoz, hogy – nagyon leegyszerűsítve a problémát – lesznek a műveltek, akik olvasnak, és a műveletlenek, akik nem, csak a hálóról szerzik az ismereteiket. Ez olyan megoldandó társadalmi kérdés, amiben legalább akkora szerepe van a gazdasági, a foglalkoztatási kérdéseknek, a szociális, a közoktatási, felsőoktatási területnek, de akár az egészségügynek is, mint a kulturális területnek. A könyvtárügy a maga eszközeivel kell hogy segítse ezt az összetársadalmi ügyet, de érdemben csak akkor lehet eredményt elérni, ha nem egy tárca, hanem a kormányzat egésze felkarolja, hiszen mindannyiunkat érintő kérdéstről van szó. Azokban az országokban, ahol ezt már felismerték, és előbb kezdtek foglalkozni a mindenütt létező problémával és a megoldásával, ezt tették. Tehát, ha sikert akarunk elérni ezen a téren, nekünk is összetársadalmi kérdéssé kell tennünk a tudás és a műveltség megszerzésének ügyét, megerősítve benne a könyvtárak szerepét.

A magunk részéről természetesen nagyon is keressük a megoldást. A 2006. évben hozzákezdünk egy projekt kidolgozásához az Oktatási Minisztérium, az Ifjúsági, Családügyi, Szociális és Esélyegyenlőségi Minisztérium, az NKA, a Magyar Könyvkiadók és Könyvterjesztők Egyesülete és a KELLO közreműködésével, aminek megvalósításával elindíthatjuk a kisgyerekek olvasását támogató „Az első könyvem” elnevezésű országos akciót.

– *Az ODR működését egy szakemberekből álló stáb vizsgálta meg. Milyen eredményeket hozott a vizsgálat? Hogyan képviseli el a főosztály az ODR továbbfejlesztését?*

– Az alapvető megállapítás az volt, hogy sikeres a szolgáltatás, a könyvtárközi kölcsönzések száma 248 százalékkal nőtt az ODR bevezetése óta, a kérés és a teljesítés közötti időtartam megegyezik az európai gyakorlattal vagy éppen jobb annál.

Az ODR átszövi a könyvtári ellátást, és lehetővé teszi, hogy a könyvtári ellátásban bárhol részt vevő, bármilyen fenntartású, nyilvános vagy nem nyilvános könyvtár használója is részesülhessen a dokumentumszolgáltatásban. A minisztériumi támogatások következtében az ODR-ben szolgáltató könyvtárak gyűjteménye folyamatosan bővül, eszközparkjuk korszerűsödik, és így egyre sokrétűbb könyvtárközi szolgáltatásokat végeznek. Az ODR jelenlegi helyzetéről, a kezdetektől adott támogatásokról, a forgalmi adatokról, a gyakorlati működéséről és az ezzel kapcsolatos legújabb tudnivalókról ez év nyarán jelentettünk meg egy füzetet *A könyvtári rendszer stratégiai fejlesztése 2.* sorozattal. Ebben a kiadványban közreadjuk azt a fejlesztési koncepciót is, amelyet a főosztály készített és a NKÖM miniszteri értekezlete június 6-án elfogadott. Ebből idézek:

„Az ODR továbbfejlesztésének irányai:

- a Magyar Posta a könyvtárközi küldeményeket 50 százalékos kedvezménnyel szállítsa;
- minden községi és iskolai könyvtárban internet-hozzáférés tegye lehetővé a szolgáltatás igénybe vételét;
- a rendszer hatékonyabb működése érdekében a lelőhely-adatbázis minél teljesebbé tétele;

- a könyvtárak informatikai kommunikációs technológiájának továbbfejlesztése;
- az elektronikus formában hozzáférhető dokumentumok számának növekedése;
- az elektronikus dokumentumszolgáltatás fejlesztése;
- a Nemzeti Fejlesztési Tervnek biztosítani kell az informatikai javaslatok megvalósítását.”

– *Központi kérdés a kistelepülések ellátása. Miképpen halad e probléma megoldása?*

– Vannak már credményeink, de jól tudva, hogy mennyire sok megoldatlan kérdéssel állunk szemben, sok évnek kell eltelnie, míg rendeződnek az évtizedek óta magunkkal cipelt és sokasodó problémák.

Nézzük, hogy mi történt! Az adott témával foglalkozó munkacsoport elkészített egy helyzetképet, amelynek a tényei és adatai után a következő megállapítást lehetett tenni: „Nem túlzunk, ha azt mondjuk, hogy a helyzet a községek és a kistelepülések könyvtárainak túlnyomó többségében katasztrofális.” A megoldásra fejlesztési program készült, az ODR párja, a Könyvtárellátási Szolgáltató Rendszer, azaz a KSZR. A KSZR célja, hogy a kistelepülésen élők közvetve vagy közvetlenül hozzáférjenek igényüknek megfelelően a hatékony és minőségi könyvtári szolgáltatásokhoz. A KSZR a települési önkormányzat kötelező törvényi feladatainak teljesítését segíti elő. A KSZR – a települések lélekszámát véve alapul – a következő szolgáltatási formákat javasolja a kistelepülések könyvtári ellátására: önálló könyvtár fenntartása egy-egy önkormányzat vagy önkormányzati társulások által; könyvtári szolgáltató helyek kialakítása, ahová a szolgáltatásokat megrendelik az 1997. évi CXL. törvény alapján; illetve könyvtárbuszok működtetése.

A KSZR fejlesztési koncepciója megjelent a Kulturális Közlöny 2005. március 7-ei számában. és mint egy előző kérdésre már mondtam, a könyvtári terület fejlesztése terén bekerült a BM vidékfejlesztési tervébe, megvalósítását így három kormányrendelet is támogatta, a hozzá kapcsolódó pályázati lehetőségekkel. azaz finanszírozási forrással együtt. A több százmilliós támogatást kiegészítette a NKÖM Közkincs programjának könyvtári része, amelyben a pályázat arra adott lehetőséget, hogy kistelepüléseken támogassuk a könyvtárat az ott megvalósuló közösségi színtér és estenként tájház együttműködésében. Ebből a pályázati támogatásból közel 60 millió forintot kaptak a könyvtárak. Szintén a NKÖM hitel-pályázatán volt lehetőség könyvtárbuszra is pályázni. A Győr-Moson-Sopron megyei önkormányzat nyert egy könyvtárbusz megvásárlására lehetőséget.

– *Őn októberben előadást tartott Kecskeméten A könyvtári összefogástól a könyvtári stratégiáig címmel. Mire „hegyezte ki” a rendkívül összetett témát?*

– Két területre: az összefogás, az együttműködés és az együttgondolkodás szükségességére és a stratégiai gondolkodás, a stratégiával megvalósítandó célok fontosságára, illetve magukra a célokra és az elvégzett feladatokra.

Az első esetben nem azt a közhelyet kívántam megosztani a hallgatósággal, hogy „együtt dolgozni jobb, hatékonyabb, célravezetőbb”, mint egyedül, hanem annak az útnak egy meghatározó részét kívántam megismertetni, amit ez a szakma megtett az elmúlt 15 évben. A rendszerváltáskor az új szakmai szerveződések

értetlenség, bizalmatlanság, esetenként rosszindulat fogadta. Úgy látszik, nehéz volt elfogadni, hogy nem egyetlen igazság van, nem egyetlen út vezet a céljaink eléréséhez. Ebben az időszakban volt nagy eredmény, hogy a Könyvtári és Informatikai Kamara – a többi szakmai szervezettel együttműködve, ahogy ez minden plakáton és szórólapon szerepelt – meghirdette 1995-ben az Összefogás című országos kampányt.

A hazai könyvtárügy 2003–2007 közötti négy stratégiai céljának megvalósításában – a féldíő eredményeiről szoltam már – nagyon is tetten érhető mindaz a tapasztalat, amit az említett kampány és a hozzá fűződő közös munkák során szereztünk, szereztem.

– *Ön személy szerint is egyik kezdeményezője volt a könyvtári minőségmenedzsment gyakorlati alkalmazásának. Hogyan áll ma ez a kérdés a hazai könyvtárügyben?*

– Azzal a ténnyel, hogy a tárcától kapott feladatként a Könyvtári Intézet 2003-ban egy munkacsoporttal az MSZ ISO 116201:2000 szabvány alapján a hazai viszonyokra adaptálva kidolgozta a könyvtári teljesítménymutatókat, megvalósult a szolgáltatások minőségének, hatékonyságának, illetve az összehasonlíthatóságának, a benchmarkingnak a mérési eszköze.

A Minőségmenedzsment nevű akkreditált tanfolyamnak köszönhetően, ma már egyre többen vannak (majdnem háromszázan), akik tudják, hogy pontosan mit is jelent a minőségfejlesztés és a minőségbiztosítás. Van olyan könyvtár is – az egri megyei – ahol tréning formájában tovább adják a megye könyvtárosai számára az ismeretek egy részét.

A „Minőségfejlesztés 21” projekt keretében különböző típusú könyvtárak – az Országos Idegennyelvű Könyvtár, a Debreceni Egyetemi Könyvtár, a celledömölki Kresznerics Ferenc Városi Könyvtár, a Bródy Sándor Megyei Könyvtár és a Könyvtári Intézet – dolgozzák ki a gyakorlatban azokat az alaplépéseket, amelyek a minőségfejlesztés- és biztosítás könyvtári bevezetéséhez szükségesek.

Kísérletként beindítottuk a városi könyvtárak minőség alapú szakfelügyeletét, amit 2006-ban kiterjesztünk az felsőoktatási, egyházi és múzeumi könyvtárak egy bizonyos körére is.

– *Mondana-e valamit a Közkincs programról, a vidék kulturális fejlesztésének erről a lehetőségéről? És miben állnak e program könyvtári vonatkozásai?*

– A Közkincs program két területen érintette a vidék könyvtárügyét. Egyrészt támogatást adott azoknak a kistéleplülésen lévő könyvtáraknak, ahol a könyvtár, a közösségi színtér és esetenként a tájház, a helyismereti gyűjtemény is egy épületben, egy vezetés alatt van. Jól tudjuk, hogy ezeken a kistélepléseken a források szétaprózódását jelenti, ha külön-külön szervezik meg az említett funkciókat. Ez a pályázati lehetőség egyfajta modell-kísérlet kidolgozását tette lehetővé, hangsúlyozva, hogy a könyvtári törvénynek megfelelően a fenntartó önkormányzat előtt több lehetőség áll: vagy könyvtárat tart fenn, vagy a szolgáltatás megvásárlásával teljesíti a kötelező feladatát. Több olyan megye volt, ahol nyomon lehetett követni annak a megyei könyvtári szerepkörnek a tudatos végzését, amelyet a könyvtári törvény a megyei könyvtárak számára megfogalmaz. A másik lehetőség a hitelkonstrukció keretében a könyvtárbusz megvásárlása egy-egy megye kiste-

lepipuléseinek könyvtári ellátására. Ezt a már említett Győr-Moson-Sopron megyei önkormányzat pályázta meg sikerrel.

– *Mennyire sikerült hazánknak beilleszkednie az Európai Unióba? Természetesen könyvtári vonatkozásban tesszük föl ezt a kérdést. Mik az erősségeink, mik a gyöngeségeink ebből a szempontból?*

– Sokszor mondtuk, mondjuk és mondom most is, hogy büszkék lehetünk a rendszerváltás előtti könyvtárügyünkre is. Mindig Európa részeként fejlesztettünk, irányelveink követték a jó külföldi példákat. Az uniós csatlakozás nem cezúrát jelent a könyvtárügyben, hanem olyan kontinuitást, amelyben az elképzeléseinkhez több forrást és lehetőséget kell keresnünk és találnunk. Ezt szolgálják a közös projektek, pályázatok, az azonos szintű szolgáltatások megvalósításának célként való megjelenése. Az európai információs pontok megjelenése, a British Council dokumentumainak és szolgáltatásainak a könyvtárakban történő elhelyezése sokat jelent az egész ország információs szolgáltatásának ellátásában.

Ugyanakkor az együttműködések, a tapasztalatszerzések, a közös projektek gátja a nyelvtudás hiánya. Nagyon hiányoznak azok a fiatal szakemberek, akik könnyedén és örömmel tárgyalnak több nyelven is, és egy-egy szakterületet fontosnak tartva, ambicionálják a legújabb ismeretek megszerzését. Márpedig ahhoz, hogy jelen legyünk a nemzetközi szervezetek bizottságaiban, munkacsoportjaiban, hogy ne csupán egy vagy két tucat könyvtárnak legyen jó kapcsolata a külföldi szakemberekkel, az európai szakmával, ahhoz ez elengedhetetlenül szükséges. A közös konferenciák azonban minden esetben arról győzik meg a résztvevőket, hogy fejlesztéseink, a stratégiánk, a trendek, amerre haladunk teljességgel meg-egyeznek a többi európai országéival, csak éppen nekünk négy évenként újra meg kell győznünk a döntéshozókat, hogy amit elkezdtünk, az jó, folytatásra érdemes.

– *Sokan vélik úgy, hogy a felsőoktatásban résztvevők könyvtári ellátása nincs igazán megoldva. Készülnek-e tervek, koncepciók ebben az ügyben?*

– Ez a kijelentés így sommás, hiszen nagy öröm a szegedi egyetemi könyvtár gyönyörű épülete, a megújuló debreceni egyetemi könyvtár, az átalakuló kaposvári és még sorolhatnám. Az viszont igaz, hogy hiányzik egy átfogó, a felsőoktatási könyvtárakra érvényes fejlesztési stratégiai koncepció. Nem rendezett a könyvtárak jogi státusa az egyetem szervezetén belül, és – ami a legnagyobb gondot jelenti – a finanszírozási elvek sem egyértelműek. Azaz valóban sok megoldandó kérdés van ezen a területen, és nehezíti a megoldást, hogy az ágazati irányítás és az előbbieken ismertetett fenntartással kapcsolatos gondok két tárcához tartoznak. Az elfogadott felsőoktatási törvény után azonban nyilvánvalóan hozzá kell kezdeni ezeknek a feladatoknak a megoldásához, amelyben az Oktatási Minisztériumnak van meghatározó feladata. Ugyanakkor a koncepcionális kérdések kidolgozásához, a sajátos gondok számbavételéhez és a megoldási javaslatok kidolgozásához nagyban hozzá kell járulnia az Egyetemi Könyvtárak Kollégiumának, amellyel kitűnően együttműködik a főosztály.

– *Ön mint főosztályvezető állandó tagja az Országos Könyvtári Kuratóriumnak. Szólna-e a grémium munkájáról, és arról, hogy a kuratórium mennyiben segíti a miniszter, illetve a főosztály tevékenységét?*

– A törvény megszületésekor nagyon fontosnak tartottam, hogy rendelkezünk arról is, hogy legyen egy olyan testület, ami egyfajta társadalmi megmérettetését jelenti az Országos Széchényi Könyvtárnak és a Könyvtári Intézetnek, visszajelzést ad a fenntartó, a miniszter számára. A minőségmenedzsment nyelvén azt is mondhatnám, hogy legyen egy ilyen fókuszcsoport. Ezért talán elfogult vagyok az Országos Könyvtári Kuratórium szerepét illetően, de határozottan meg tudom erősíteni, hogy ténylegesen hozzájárul a minisztériumi döntések megalapozottságához, a stratégiai prioritások megállapításához, a fejlesztési kérdések számbavételéhez. Ugyanakkor a javaslataival nagy biztonságot ad például az említettekén kívül a vezetői pályázatok elbírálásához is, hiszen nem egy ad hoc összeállított bizottság tesz a miniszter számára javaslatot, hanem az a grémium, amely mélységében ismeri az ellátandó feladatok fontosságát, súlyát, és tisztában van az intézmény szerepével is.

– *Köszönjük a beszélgetést, és főosztályvezetői minőségében is sikerekben gazdag új esztendő, jó munkát kívánunk.*

Mezey László Miklós–Vajda Kornél

Digitalizálás a könyvtárakban

Az utóbbi évtized egyik nagy „találmánya” az információs társadalom mellett a digitalizálás.

Miért lett ennyire népszerű, aktuális kérdés?

Miért foglalkozik vele szinte minden szinten a könyvtáros szakma?

Hogyan viszonyuljunk hozzá?

Mit értünk rajta?

Mi a teendő?

Miért lett ennyire népszerű, aktuális kérdés?

Több irányból is megközelíthetjük a kérdést.

Első megközelítés: a technikai eszközök elterjedése

Magyarországon egyre általánosabb használatú technikai eszköz a számítógép, köszönhetően a Sulinet-programnak is. Közel 1,8 millióra teszik a háztartásokban található számítógépek számát, ez azt jelenti, hogy a családok mintegy felében használják. A fiatalabb nemzedék számára az iskolai környezet miatt egyre természetesebb, és az idősebb nemzedékek is mind jobban elfogadják, természetesnek veszik, hogy a gyerekeknek ez szinte kötelező taneszköz.

Második megközelítés: a felhasználók száma

Az elmúlt tíz évben jelentősen megnőtt azoknak a száma, akik valamilyen formában találkoztak az internettel és használják is. Ez – ha Magyarországot eddig nem is